BIJLAGE 8

Eelerwoude

Nader onderzoek fauna

Zuidgeest te Bergen op Zoom

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:
SP Development Europe B.V.
t.a.v. de heer G. Overbeke
Vliegend Hertlaan 15-97
3526 KT Utrecht

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	202089
Datum:	5-7-2021
Projectleider:	J. Loeffen
Opgesteld:	J. Loeffen
Gecontroleerd:	M. Leenen
Status:	Definitief
Versie:	2

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
2 Huidige situatie en ontwikkeling 6
2.1 Huidige situatie 6
2.2 Voorgenomen ontwikkeling 7
3 Natuurwetgeving 9
3.1 Inleiding 9
3.2 Bescherming van soorten 9
4 Methode 10
4.1 Bureauonderzoek 10
4.2 Veldonderzoek 10
5 Beschermde soorten 15
5.1 Boommarter, steenmarter en kleine marters 15
5.1.1 Voorkomen en functie 15
5.1.2 Effecten en ontheffing 16
5.1.3 Te nemen maatregelen 16
5.2 Rugstreeppad 17
5.2.1 Voorkomen en functie 17
5.2.2 Effecten en ontheffing 17
5.2.3 Te nemen maatregelen 17
5.3 Levendbarende hagedis 18
5.3.1 Voorkomen en functie 18
5.3.2 Effecten en ontheffing 18
5.3.3 Te nemen maatregelen 18
5.4 Vinpootsalamander en alpenwatersalamander 18
5.4.1 Voorkomen en functie 18
5.4.2 Effecten en ontheffing 19
5.4.3 Te nemen maatregelen 19
5.5 Overige soorten: vleermuizen en kerkuil 20
5.5.1 Voorkomen en functie 20
5.5.2 Effecten en ontheffing 20
5.5.3 Te nemen maatregelen 21
6 Conclusie 22
6.1 Soortenbescherming 22

6.1.1 Geen essentiële functies 22
6.1.2 Geen ontheffing noodzakelijk 22
6.1.3 Te nemen maatregelen 22
6.2 Uitvoerbaarheid van de plannen 23
6.3 Geldigheid onderzoek 23
Bijlage 1 Kaarten veldmateriaal en soorten 25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voorgenomen wordt een zonneveld te realiseren op een perceel dat ligt aan Zuidgeest te Bergen op Zoom. In verband met deze plannen is er reeds een toetsing uitgevoerd aan de natuurwetgeving en aan het natuurbeleid (Habitus, 2021). Uit deze toetsing kwam naar voren dat nader onderzoek naar boommarter, steenmarter, wezel, bunzing, hermelijn, rugstreeppad, levendbarende hagedis, alpenwatersalamander en vinpootsalamander noodzakelijk is.

Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat het plangebied een functie heeft als verblijfplaats of voortplantingslocatie voor de genoemde, beschermde soorten. Duidelijk moet dan ook worden om welke soort(en) en aantallen het gaat en wat de eventuele functie van het plangebied is voor deze soort(en). Uit het onderzoek komt naar voren of de voorgenomen ontwikkelingen consequenties hebben voor de aanwezige beschermde natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

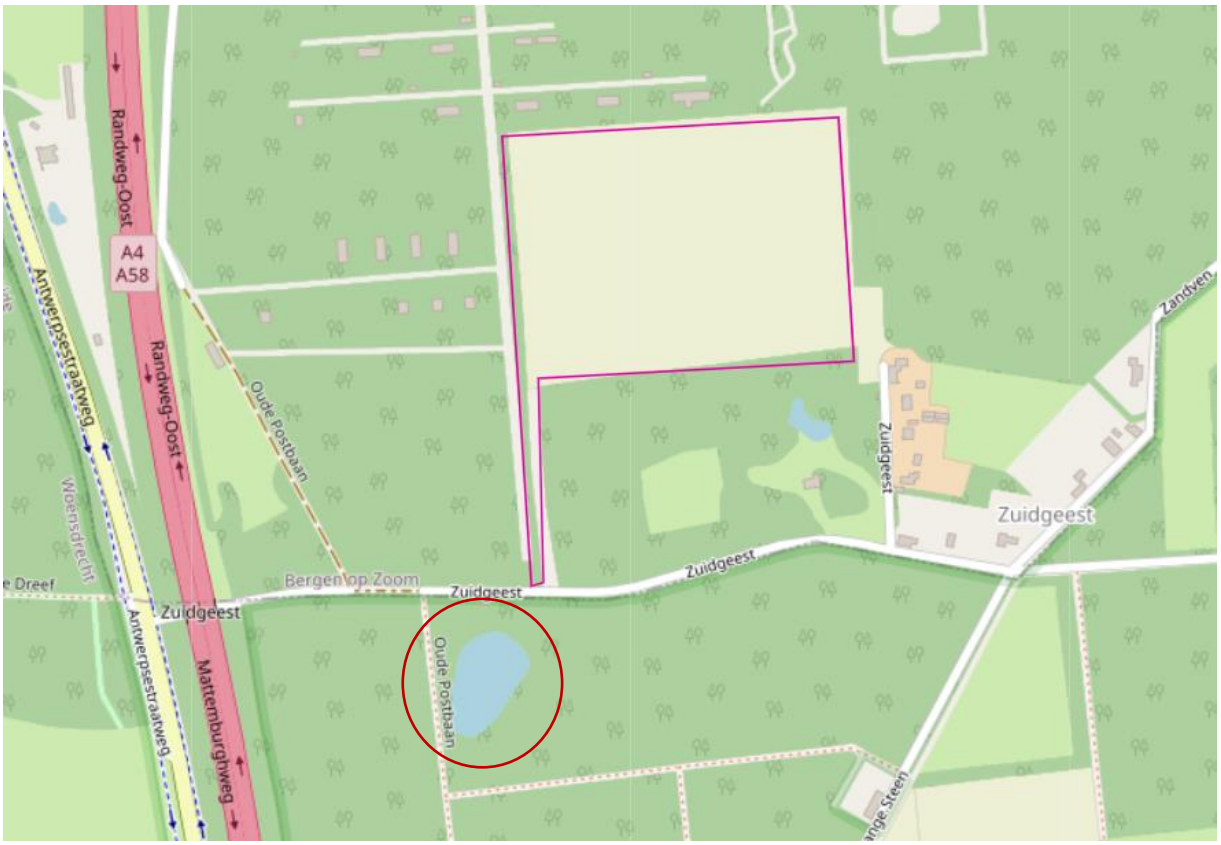
Het plangebied betreft een landbouwperceel dat van de weg Zuidgeest af ligt, ten zuiden van Bergen op Zoom. Het perceel wordt omsloten door begroeiing (groene zoom) dat aan de noord, oost- en westzijde enkele meters hoger ligt dan het maaiveld van het plangebied (Afbeelding 1). Aan de zuidzijde vormt een hekwerk de scheiding tussen het plangebied en een perceel met bomen waartussen vee graast. In de westelijke hoek ligt een onverhard pad dat het perceel ontsluit op Zuidgeest. In de huidige situatie is het landbouwperceel in gebruik als maïsland. De bomen rondom het perceel bestaan uit loof- en naaldbomen als zomer eik, berk, grove den en lariks. Langs de randen groeien veel braam en brandnetels.

Afbeelding 1. Impressie van het plangebied vanaf het hoger gelegen deel aan de noordoostzijde (linksboven), het landbouwperceel met de oostzijde en het bijgebouw van woningen aan Zuidgeest (onder) en het onverharde pad dat vanaf de zuidwestelijke hoek het plangebied ontsluit met de weg Zuidgeest (rechtsboven). Links van de afbeelding is een klein deel van het hekwerk te zien dat de scheiding vormt tussen het plangebied en het perceel daar ten zuiden van. Opname: 10 mei 2021.

Het plangebied ligt in bebost gebied op vrij korte afstand van de A4/A58. De weg Zuidgeest is ter hoogte van het plangebied onverhard. Aan de zuidkant van de weg ligt in het bos een poel (Afbeelding 2). Hoewel de poel

buiten de grenzen van het plangebied ligt, staat deze wel in verbinding met het gebied door de mogelijke functie voor soorten.

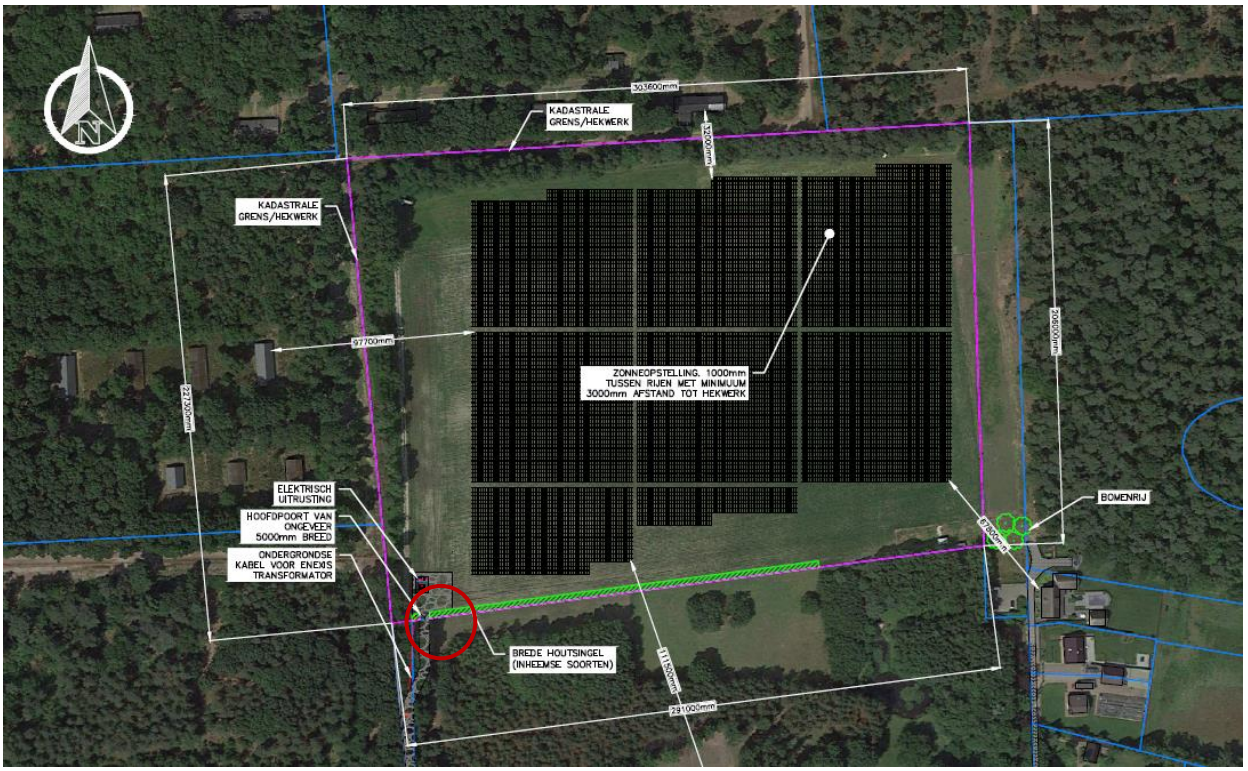
Afbeelding 2. Ligging van de poel in het bos (rode cirkel) ten zuiden van Zuidgeest en het plangebied (roze kader). Bron: Esri, 2021.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

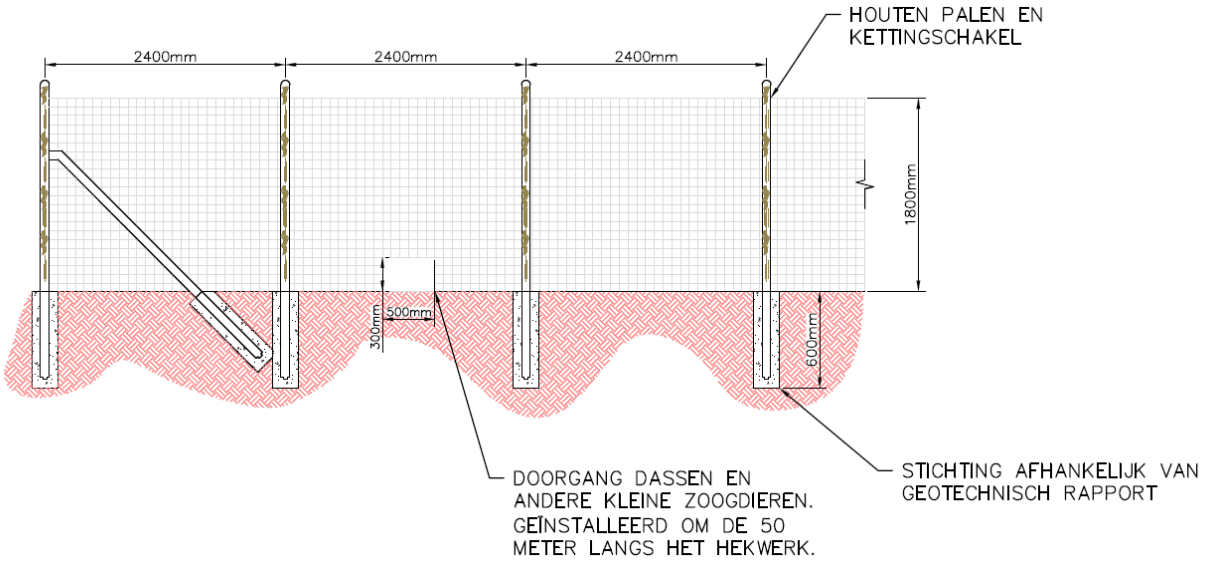
Het plangebied heeft een grootte van 6.5 hectare waarop een zonneveld van 3.6 hectare wordt gerealiseerd (Afbeelding 3). De uitvoering zal 3 tot 6 maanden in beslag nemen. De exacte planning en periode is nog niet bekend. De ontsluiting tot Zuidgeest blijft aan de westzijde van het gebied. Er wordt een hekwerk geplaatst rondom het veld. In het hekwerk worden om de 50 meter poortjes geplaatst van 50 cm breed en circa 25 à 30 cm hoog, zodat het veld te allen tijde toegankelijk is voor grondgebonden soorten zoals kleine zoogdieren (Afbeelding 4).

De panelen van het veld worden in een oost – west opstelling geplaatst. De constructie wordt met een schroef in de bodem vastgezet. Deze schroef heeft een diepte van 40 tot 60 cm. 2.8 hectare, 43%, van het gebied, wordt niet bedekt met panelen. In de huidige situatie is geen verlichting aanwezig, dat blijft zo.

Aan de zuidzijde wordt een houtwal ontwikkelt, waarbij alleen inheemse soorten worden toegepast. Deze houtwal heeft een breedte van 3 meter. De vegetatie aan de randen van het gebied (groene zoom) blijft ongewijzigd: daarin worden geen bomen gekapt. Ter hoogte van de entree van het onverharde pad naar het zonneveld wordt het pad iets verplaatst. Doordat ter plaatse bomen en struweel afwezig zijn, is er geen sprake van kap voor het realiseren van de toegangspoort.

Afbeelding 3. Globale schetst van de zonneveld aan Zuidgeest te Bergen op Zoom. Ter plaatse van de entree worden enkele bomen gekapt (rode cirkel). Bron: SolarProviderGroup, 2021.

Afbeelding 4. Weergave van de poortjes die in het hekwerk worden gelaten om het veld toegankelijk te houden voor kleine zoogdieren. Bron: SolarProviderGroup, 2021.

3 Natuurwetgeving

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied; de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn.

Gevolgen plangebied
Uit het verkennend flora en faunaonderzoek (Habitus, 2021) kwam naar voren dat het plangebied een functie kan hebben voor beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming. De voorgenomen inrichting en bijbehorende werkzaamheden kunnen een negatieve effecten hebben op deze soorten waardoor een nader onderzoek heeft plaatsgevonden. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

4.2 Veldonderzoek

Op basis van zes veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van boommarter, steenmarter, wezel, bunzing, hermelijn, rugstreeppad, levendbarende hagedis, alpenwatersalamander en vinpootsalamander (Tabel 1). Onderzoek is uitgevoerd conform actuele, landelijke protocollen.

Tabel 1. Overzicht geïnventariseerde soorten en onderzoeksinspanning.

Soort/ maand	**mei**	**juni**
Boom- steenmarter	Plaatsen camera 4 tot 6 weken	
Kleine marters	Plaatsen camera 4 tot 6 weken	
Rugstreeppad	2 avondrondes	1 avondronde
Levendbarende hagedis	2 ochtendrondes	1 ochtendronde
Vinpoot- en alpenwatersalamander	2 inventarisaties op geschiktheid gebied/toegankelijkheid voortplantingspoel/bos ed.	

De onderzoeken zijn uitgevoerd door Jessica Loeffen en Marielle Oomen. Betreffende personen zijn ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (Kader – Ecologisch deskundige). In een overzicht zijn de onderzoekdata weergegeven (Tabel 2). Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd. Aanvullend wordt per soort/soortgroep de onderzoeksopzet en inspanning nader toegelicht. Bijlage 1 geeft overzicht van het gebruikte veldmateriaal.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 2. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
10-5-2021	Rugstreeppad, plaatsen cameravallen, inventariseren op sporen/ prenten marters, plaatsen plaatjes reptielen, kerkuil	20:00 – 22:00 *Zon op: 21:19*	J. Loeffen	18 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft (Dag na regenval)
13-5-2021	Levendbarende hagedis, inventariseren op sporen/ prenten marters, bemonsteren poel	9:30 – 11:30 *Zon op: 5:49*	J. Loeffen	15 °C, droog, zonnig, windstil
25-05-2021	Rugstreeppad, inventariseren op aanwezigheid marterachtigen en kerkuil	0:00 – 1:30 *Zon onder: 21:41*	M. Oomen	10 °C, af en toe een bui, bewolkt, windkracht 1 Bft
25-05-2021	Levendbarende hagedis, controle camera's, inventariseren op sporen/ prenten marters, controle reptielenplaatjes, bemonsteren poel	10:00 – 14:00 *Zon op: 5:33*	M. Oomen	13 °C, afwisselend zonnig tot af en toe een bui, half bewolkt, windkracht 1 Bft
21-06-2021	Rugstreeppad, inventariseren op sporen/ prenten marters. Controle aanwezigheid vleermuizen en kerkuil	21:30 – 23:30 *Zon onder: 22:03*	J. Loeffen	16 °C, zwaar bewolkt, windkracht 3 Bft. (Dag na regenval)
24-06-2021	Levendbarende hagedis, inventariseren op sporen/ prenten marters, ophalen camera's/ plaatjes.	07:00 – 09:00 *Zon op: 5:23*	M. Oomen	16 °C, afwisselend zonnig tot bewolkt, windkracht 1 Bft

Boommarter, steenmarter en kleine marters

Vanuit het verkennend onderzoek (Habitus, 2021) kunnen mogelijk verblijfplaatsen van boommarter, steenmarter en kleine marters, wezel, bunzing en hermelijn aanwezig zijn aan de rand van het plangebied: holten onder boomwortels, muizen en konijnenholen, een oude overkapping voor vee. Uit de habitatgeschiktheidsanalyse blijkt dat het landbouwgebied zelf geen geschikt biotoop biedt voor de soorten.

Doordat verblijfplaatsen in de groene zoom niet worden aangetast met de aanleg en in gebruik name van het zonneveld, is het onderzoek gericht op aanwezigheid van marters in oude opstallen (de oude overkapping voor vee) en de functie van de rand om het landbouwperceel als migratieroute. Het veldonderzoek is uitgevoerd in lijn met de meest recente Handreiking Kleine Marters van provincie Noord-Brabant in samenspraak met de factsheet/handreiking van de provincie Noord-Holland: Handreiking Wezel, Hermelijn en Bunzing. Er is gebruik gemaakt van cameravallen die geschikt zijn voor onderzoek naar boommarter- en kleine marters.

De groene zoom om het landbouwperceel biedt geschikt biotoop voor marters, het landbouwperceel is door het open karakter niet geschikt als verblijfplaats voor marters of om te foerageren doordat er geen dekking aanwezig is en het land wordt bewerkt. Door deze beperkte geschiktheid is voor het vaststellen van deze soorten gebruik gemaakt van twee cameravallen waaronder een struikrover(Afbeelding 5). Een struikrover is een wildcamera met lens, die in een gecamoufleerde buis wordt gemonteerd. In de buis wordt ook lokaas geplaatst, in dit geval een blikje sardines in zonnebloemolie, meelwormen en/of visolie. Eén camera is geplaatst aan de westelijke rand van het gebied, één camera aan de oostelijke rand (Bijlage 1). Tussendoor zijn de camera's gecontroleerd hoeveelheid vermogen van de batterijen en of de camera niet was verplaatst of geen voorwerpen voor de camera waren gevallen of gegroeid. De cameravallen hebben van 10 mei tot 24 juni 2021 (6 weken) gestaan. Daarnaast zijn plankjes neergelegd in het overkapping waarbij gelet is op sporen van marters. Ook zijn deze objecten bij elk veldbezoek gecontroleerd op aanwezigheid van sporen als prooiresten, prenten en latrines.

Afbeelding 5. Weergave van de twee cameravallen die zijn geplaatst aan de westzijde van het plangebied (links) en aan de oostzijde (rechts).

Rugstreeppad

Uit het verkennend onderzoek kwam naar voren dat in het plangebied tijdelijke ondiepe wateren (karresporen, plassen) door rugstreeppad in gebruik kunnen worden genomen als voortplantingsplek. Ook zijn langs de randen van het landbouwperceel muizenholletjes aanwezig die door rugstreeppad kunnen worden gebruikt als zomerbiotoop en holletjes in het struweel langs de rand van het gebied als winterbiotoop.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Rugstreeppad (BIJ12, 2017) door twee avonden in de periode half april – eind mei te luisteren of er roepende dieren aanwezig waren (kooractiviteit). Ook zijn plassen in het gebied gecontroleerd op aanwezigheid van rugstreeppad, eiersnoeren of larven. Aanvullend is een avondronde uitgevoerd in de periode juni/juli waarbij gelet is op kooractiviteit en aanwezigheid van exemplaren. De inventarisaties zijn uitgevoerd na avonden met zware regenval om de trefkans te vergroten.

Levendbarende hagedis

In het plangebied kunnen voor levendbarende hagedis mogelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn onder steenhopen, houtafval en boomstammetjes. De soort kan met name de zoom rondom het landbouwperceel gebruiken als onderdeel van diens leefgebied.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Zandhagedis en het Soortinventarisatieprotocol van het NGB, in de periode april - juni. Daarbij is één ochtend begin mei en één ochtend eind mei uitgevoerd, gedurende de voortplantingsperiode (optimale periode). Een derde ronde is uitgevoerd in juni. Daarmee wordt voldaan aan de spreidingstijd van een maand tussen de eerste en de laatste ronde. Aanvullend zijn 10 plaatjes

in 2 raaien neergelegd om de trefkans te vergroten (Afbeelding 6) (Bijlage 1). Er is gebruik gemaakt van een verrekijker om dieren voortijdig op grotere afstand waar te nemen, zonder te verstoren.

Afbeelding 6. Twee plaatjes (rode cirkels) aan de noordrand van het landbouwperceel in de groene zoom die zijn neergelegd om de trefkans te vergroten.

Vinpootsalamander en alpenwatersalamander

Aan de zuidzijde van Zuidgeest, op korte afstand van het plangebied, ligt een poel die door vinpootsalamander en alpenwatersalamander kan worden gebruikt als voortplantingslocatie. Bij aanwezigheid van een dergelijke functie kunnen dieren de groene zoom rondom het plangebied gebruiken als overwinteringsbiotoop.

Onderzoek naar de aanwezigheid van salamander en geschiktheid van het plangebied voor beide salamandersoorten is uitgevoerd conform het Soortinventarisatieprotocol van het NGB. Daarbij is de poel tweemaal geïnventariseerd met een schepnet (Afbeelding 7), is het gelet op het biotoop tussen de poel en het plangebied en is het plangebied beoordeeld.

Afbeelding 7. Weergave van het bemonsteren van de poel aan de zuidzijde van Zuidgeest met een van de gevangen groene kikkers (juvenile).

Overige beschermde soorten

Tijdens en na het veldwerk naar de genoemde soort(groep)en is gelet op gebruik van het plangebied door andere soorten zoals vleermuizen en kerkuilen en nachtactieve dieren als foerageergebied. Dit is gebruikt om een beeld te krijgen welke dieren rond het plangebied voorkomen. Daarbij is gebruik gemaakt van zichtwaarnemingen, ondersteund met een EchoMeter Touch2 om vleermuisgeluiden te horen. Voor een goed beeld is tijdens een ronde na zonsondergang gelet op aanwezigheid van vleermuizen. Ook zijn tijdens de inventarisaties overige belangwekkende soorten genoteerd.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Boommarter, steenmarter en kleine marters

5.1.1 Voorkomen en functie

Tijdens het marteronderzoek zijn in het gebied middels de wildcamera's geen marters waargenomen. Ook zijn geen zichtwaarnemingen gedaan van marters en geen sporen als prenten of uitwerpselen gevonden die wijzen op aanwezigheid van marters. De camera's hebben meerdere soorten vastgelegd, hoofdzakelijk bosmuis en veldmuis, daarnaast vos, ree, bruine eekhoorn, een kikkersoort en vele naaktslakken en insecten (Afbeelding 8 en Afbeelding 9).

Afbeelding 8. Weergave van bosmuis (boven) veldmuis met naaktslakken (midden) en kikker en een bij (onder) die zijn vastgelegd met de camera aan de westzijde van het plangebied.

Afbeelding 9. v.l.n.r.: ree, vos, bruine eekhoorn, bosmuis, insect en spin vastgelegd op de camera aan de oostzijde van het plangebied.

5.1.2 Effecten en ontheffing

Het landbouwperceel in het plangebied heeft door het ontbreken van begroeiing geen functie voor marters. De groene zoom aan de randen heeft in de huidige staat ook geen functie voor boommarter, steenmarter of kleine marters. Verblijfplaatsen ontbreken en de soorten maken geen gebruik van het plangebied als foerageergebied. Het is mogelijk dat één van deze soorten het plangebied kruist tijdens het foerageren, al kan op basis van het onderzoek worden vastgesteld dat een essentiële functie ontbreekt. Voor de aanleg van het zonneveld worden geen verbodsbepalingen overtreden waardoor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk is.

5.1.3 Te nemen maatregelen

Om te voorkomen dat het zonneveld een obstakel wordt voor soorten die het plangebied kruisen of gebruik maken van de groene zoom rondom het plangebied, worden om de 50 meter poortjes in het hekwerk gemaakt (Afbeelding 4). Deze zorgen ervoor die soorten op verschillende plekken het zonneveld kunnen betreden en kunnen verlaten. Zorg ervoor dat de poortjes toegankelijk blijven en niet bijvoorbeeld dichtgroeien.

Conclusie: als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden voor het realiseren van een zonneveld zijn negatieve effecten op boommarter, steenmarter en kleine marters uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.2 Rugstreeppad

5.2.1 Voorkomen en functie

Tijdens de drie inventarisatieronden is geen kooractiviteit van rugstreeppadden waargenomen. Ook zijn in de plassen die op het veld waren ontstaan (Afbeelding 10) geen eiersnoeren, larven of juveniele dieren aangetroffen. Bij de poel in de bos ten zuiden van Zuidgeest zijn ook geen rugstreeppadden gehoord of waargenomen. In de omgeving, buiten de grenzen van het plangebied, is tijdens een van de veldrondes eenmaal kort een rugstreeppad gehoord. Het dier toonde geen binding met het plangebied.

Afbeelding 10. Weergave van ondiepe plassen die perfect zijn voor rugstreeppad om in voort te planten. Opname: 21 juni 2021.

5.2.2 Effecten en ontheffing

Gebruik van het plangebied als voortplantingslocatie door rugstreeppad kan worden uitgesloten. Ook zijn geen dieren nabij waargenomen. Doordat rugstreeppadden doorgaans dichtbij hun voortplantingsplaats overwinteren, is gebruik van het landbouwperceel als overwinteringslocatie onwaarschijnlijk. Ook wordt het landbouwperceel meerdere keren per jaar bewerkt wat ongunstig is voor rugstreeppadden. Daarmee is geen sprake van een essentiële functie, waardoor met de aanleg en gebruik van het zonneveld geen verbodsbepalingen worden overtreden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.2.3 Te nemen maatregelen

Het nemen van maatregelen is niet verplicht. Met de aanleg van het zonneveld wordt het omringende hekwerk openingen gelaten zodat het zonneveld na gebruik name ook toegankelijk is voor rugstreeppadden.

De rugstreeppad betreft een mobiele soort die wordt aangetrokken door open gebieden met goed vergraafbare bodem. Met het uitvoeren van werkzaamheden in de voortplantingsperiode van de rugstreeppad, welke is van april tot en met juli, wordt aanbevolen alert te zijn op aanwezigheid van de rugstreeppad om vestiging van de soort voor of tijdens de werkzaamheden te voorkomen (Kennisdocument Rugstreeppad, 2017).

Vestiging van de soort kan worden voorkomen door:

- het voorkomen van ondiepe waterplassen op het bouwterrein waar rugstreeppadden eiersnoeren in kunnen leggen (voortplanten);
- vergraven terrein niet voor langere tijd open en ongebruikt laten liggen. Rugstreeppadden nemen deze graag in gebruik. Vergraven terrein, of delen ervan, kan tijdens de werkzaamheden worden omheind of afgedekt.

Indien een rugstreeppad wordt aangetroffen, neem dan direct contact op met een ecoloog. Indien de soort zich (nog) niet heeft gevestigd, mag de ecoloog als ter zake kundige het dier verplaatsen naar geschikt, alternatief terrein zonder daarvoor apart een ontheffing aan te vragen.

Conclusie: als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden voor het realiseren van een zonneveld zijn negatieve effecten op rugstreeppad uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.3 Levendbarende hagedis

5.3.1 Voorkomen en functie

Er zijn geen levendbarende hagedissen in de groene zoom rondom het plangebied waargenomen. Geen dieren die op boomstammen, de plaatjes of tussen struikgewas aan het zonnen waren. Eenmaal schoot iets weg. Van levendbarende hagedis is bekend dat zij snel weer terugkomen naar een vaste zonplek. Dat was nu niet het geval, waardoor wordt aangenomen dat een muis is gehoord. Gezien de vele opname met de cameraval van bosmuis ligt dit ook in de lijn der verwachting. Ook in het veld tussen het plangebied en Zuidgeest in, waar vee graast en meerdere boomstammen liggen, zijn geen levendbarende hagedissen waargenomen.

5.3.2 Effecten en ontheffing

Door het ontbreken van waarnemingen van levendbarende hagedis kan worden aangenomen dat de groene zoom rondom het landbouwperceel geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats, zoals vaste rust/zonplek of voortplantingsplaats. Met het ontbreken van deze functies is een overwinteringsfunctie ook onwaarschijnlijk. Daarmee is geen sprake van een essentiële functie, waardoor met de aanleg en gebruik van het zonneveld geen verbodsbepalingen worden overtreden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.3.3 Te nemen maatregelen

Het nemen van maatregelen is niet verplicht. Met de aanleg van het zonneveld wordt het omringende hekwerk openingen gelaten zodat het zonneveld na gebruik name ook toegankelijk is voor levendbarende hagedis.

Aanbevolen wordt de groene zoomvegetatie zoveel mogelijk intact te houden. Belangrijk zijn daarbij open, zonnige plekken met boomstammen zodat het plangebied geschikt biotoop blijft behouden voor levendbarende hagedis en de soort in de toekomst van het plangebied gebruik kan maken.

Conclusie: als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden voor het realiseren van een zonneveld zijn negatieve effecten op levendbarende hagedis uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.4 Vinpootsalamander en alpenwatersalamander

5.4.1 Voorkomen en functie

Tweemaal is de poel aan de zuidzijde van Zuidgeest bemonsterd op het voorkomen van alpenwatersalamander en vinpootsalamander. Beide keren zijn beide soorten niet aangetroffen. Wel zijn meerdere groene kikkers en een bruine kikker aangetroffen. Tussen de poel en de onverharde weg Zuidgeest is een bosgebied aanwezig met veelal loofbomen. Ter plaatse zijn omgevallen bomen, takkenbossen en jong opschot aanwezig. Ter hoogte van het plangebied bestaat de weg Zuidgeest uit een onverharde zandweg (Afbeelding 11). Voor amfibieën is

zowel de afstand van de poel tot het plangebied als en de aanwezige obstakels, zoals het bos en de weg, overbrugbaar.

Afbeelding 11. Weergave van de poel in het bos (boven) takken en omgevallen bomen tussen Zuidgeest en de poel (linksonder) en een impressie van de onverharde weg Zuidgeest tussen het plangebied en de poel (rechtsonder).

5.4.2 Effecten en ontheffing

Door het ontbreken van waarnemingen van alpenwatersalamander en vinpootsalamander in de poel nabij het plangebied, is gebruik van het plangebied voor deze soorten als overwinteringslocatie onwaarschijnlijk. Beide salamandersoorten maken gebruik van beschikbare overwinteringsplekken die dichtbij voortplantingswater liggen. Een essentiële functie van het plangebied kan daardoor worden uitgesloten, waardoor met de aanleg en gebruik van het zonneveld geen verbodsbepalingen worden overtreden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.4.3 Te nemen maatregelen

Het nemen van maatregelen is niet verplicht. Met de aanleg van het zonneveld worden in het omringende hekwerk openingen gelaten zodat het zonneveld na gebruik name ook toegankelijk is voor alpenwatersalamander en vinpootsalamander.

Conclusie: als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden voor het realiseren van een zonneveld zijn negatieve effecten op alpenwatersalamander en vinpootsalamander uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.5 Overige soorten: vleermuizen en kerkuil

5.5.1 Voorkomen en functie

Tijdens en na het onderzoek naar genoemde soorten is gelet op aanwezigheid van kerkuil. Er zijn geen kerkuilen waargenomen die van het plangebied gebruik maakten om te foerageren. Wel is eenmaal een (volwassen) bosuil gehoord, waarschijnlijk roepend vanaf het perceel tussen het plangebied en Zuidgeest in. De uil toonde geen binding met het plangebied. Omdat het om slechts een eenmalige waarneming gaat, is geen sprake van een vaste rust- of verblijfplaats van de uil.

Tijdens de inventarisatie op 21 juni 2021 is vanaf zonsondergang het voorkomen van vleermuizen geïnventariseerd. Daarbij zijn twee vleermuissoorten waargenomen: rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis. Rosse vleermuis is een boombewonende soort. De vleermuis is ongeveer een kwartier na zonsondergang waargenomen en kwam vanaf de woningen in de zuidoostelijke hoek aanvliegen. Daarna is de soort meerdere keren overvliegend waargenomen en gehoord. Het dier vloog ongeveer ter hoogte van de boomtoppen.

Gewone dwergvleermuis is een gebouwbewonende soort. Doordat de soort kort na zonsondergang is waargenomen, is aannemelijk dat individuen in woningen rondom het plangebied verblijven. De vleermuizen zijn foeragerend in het plangebied waargenomen, voornamelijk in de zuidwestelijke hoek boven het pad dat ontsluiting biedt tot Zuidgeest. Het pad wordt overkoepeld door boomkronen en vormt daardoor een beschutte plek.

5.5.2 Effecten en ontheffing

Het plangebied heeft geen functie voor uilen zoals kerkuil en bosuil. Kerkuil is niet waargenomen, bosuil eenmaal. Bosuil kan de groene zoom gebruiken als onderdeel van diens foerageergebied maar een essentiële functie wordt uitgesloten.

Voor vleermuizen biedt met name het onverharde pad dat het plangebied tot Zuidgeest ontsluit foerageergelegenheid voor gewone dwergvleermuizen en de openheid met de groene zoom foerageergelegenheid voor rosse vleermuis.

Het plangebied heeft geen essentiële foerageerfunctie voor gewone dwergvleermuizen en blijft na de inrichting geschikt als foerageergebied. Daarnaast is voldoende geschikt alternatief aanwezig waar gewone dwergvleermuizen gebruik van kunnen maken, bijvoorbeeld de weg Zuidgeest waar aan weerszijde veel begroeiing aanwezig is. Voor rosse vleermuis is dit eveneens van toepassing: het plangebied heeft geen essentiële foerageerfunctie voor rosse vleermuis.

Gewone dwergvleermuizen, rosse vleermuizen en andere vleermuissoorten kunnen bij aanwezigheid van een zonneveld van het plangebied gebruik blijven maken om te foerageren met name door behoud van het onverharde pad, het behouden van de groene zoom, het planten van een haag en het achterwege laten van verlichting.

Wel dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Deze verbodsbepalingen worden kunnen in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt

over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

5.5.3 Te nemen maatregelen

Gewenste te nemen maatregelen worden reeds toegepast. Belangrijk is de landschappelijke inpassing van het zonneveld door de groene zoom rondom te behouden en een haag te planten dat geleiding door het landschap biedt en de foerageerfunctie versterkt. Ook is het achterwege laten van verlichting van groot belang voor nachtactieve dieren: vleermuizen, marters maar ook muizen.

Let bij de uitvoering van de werkzaamheden altijd op broedende vogels. De periode 15 maart tot 15 juli wordt doorgaans aangehouden als broedseizoen, maar vogels kunnen ook buiten deze periode broeden. Wanneer een broedende vogel wordt aangetroffen moet afstand worden bewaard tot het nest of ter plaatse worden gewacht met de werkzaamheden tot de vogel klaar is met broeden en de jongen het nest hebben verlaten. Schakel een ecologisch deskundige in om te overleggen welke werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en op welke wijze.

Conclusie: als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden voor het realiseren van een zonneveld zijn negatieve effecten op overige soorten als vleermuizen en uilen uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Wel dient te allen tijde rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

6 Conclusie

Op basis van het vleermuisonderzoek en vogelonderzoek (huismus en gierzwaluw) worden de onderstaande conclusies getrokken.

6.1 Soortenbescherming

6.1.1 Geen essentiële functies

Uit het faunaonderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied geen essentiële functie heeft voor:

- Boommarter.
- Steenmarter.
- Kleine marters: wezel, bunzing en hermelijn.
- Levendbarende hagedis.
- Rugstreeppad.
- Vinpootsalamander.
- Alpenwatersalamander.
- Overige soorten.

Daarnaast zijn gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis foeragerend waargenomen, maar maakt het plangebied geen onderdeel uit van de functionele leefomgeving van de soorten.

6.1.2 Geen ontheffing noodzakelijk

Doordat er geen sprake is van essentiële functies, worden met de aanleg en gebruik van het zonneveld geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is daardoor niet noodzakelijk.

6.1.3 Te nemen maatregelen

Het nemen van maatregelen is niet verplicht. Gewenste te nemen maatregelen worden reeds toegepast. Belangrijk is de landschappelijke inpassing van het zonneveld door de groene zoom rondom te behouden en een haag te planten dat geleiding door het landschap biedt en de foerageerfunctie versterkt. Ook is het achterwege laten van verlichting van groot belang voor nachtactieve dieren: vleermuizen, marters maar ook muizen.

Poortjes in het hekwerk
Om te voorkomen dat het zonneveld een obstakel wordt voor soorten die het plangebied kruisen of gebruik maken van de groene zoom rondom het plangebied, worden om de 50 meter poortjes in het hekwerk gemaakt (Afbeelding 4). Deze zorgen ervoor die soorten op verschillende plekken het zonneveld kunnen betreden en kunnen verlaten. Zorg ervoor dat de poortjes toegankelijk blijven en niet bijvoorbeeld dichtgroeien.

Let op het voorkomen van rugstreeppad
De rugstreeppad betreft een mobiele soort die wordt aangetrokken door open gebieden met goed vergraafbare bodem. Met het uitvoeren van werkzaamheden in de voortplantingsperiode van de rugstreeppad, welke is van april tot en met juli, wordt aanbevolen alert te zijn op aanwezigheid van de rugstreeppad om vestiging van de soort voor of tijdens de werkzaamheden te voorkomen (Kennisdocument Rugstreeppad, 2017).

Vestiging van de soort kan worden voorkomen door:

- het voorkomen van ondiepe waterplassen op het bouwterrein waar rugstreeppadden eiersnoeren in kunnen leggen (voortplanten);
- vergraven terrein niet voor langere tijd open en ongebruikt laten liggen. Rugstreeppadden nemen deze graag in gebruik. Vergraven terrein, of delen ervan, kan tijdens de werkzaamheden worden omheind of afgedekt.

Indien een rugstreeppad wordt aangetroffen, neem dan direct contact op met een ecoloog. Indien de soort zich (nog) niet heeft gevestigd, mag de ecoloog als ter zake kundige het dier verplaatsen naar geschikt, alternatief terrein zonder daarvoor apart een ontheffing aan te vragen.

Let op broedende vogels

Let bij de uitvoering van de werkzaamheden altijd op broedende vogels. De periode 15 maart tot 15 juli wordt doorgaans aangehouden als broedseizoen, maar vogels kunnen ook buiten deze periode broeden. Wanneer een broedende vogel wordt aangetroffen moet afstand worden bewaard tot het nest of ter plaatse worden gewacht met de werkzaamheden tot de vogel klaar is met broeden en de jongen het nest hebben verlaten. Schakel een ecologisch deskundige in om te overleggen welke werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en op welke wijze.

Neem te allen tijde de zorgplicht in acht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Uitvoerbaarheid van de plannen

Met het in acht nemen van de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten, onderdeel soortenbescherming, aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- RUD Noord-Holland Noord, 2017 *Wezel, Hermelijn en Bunzing beschermd in Noord-Holland*. Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.
- Bouwens, S. 2017. *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. Provincie Noord-Brabant. 11 oktober 2017
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. Netwerk Groene Bureaus. Versie juli 20217

Soortinformatie:
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl

Waarnemingen:
- ndff-ecogrid.nl

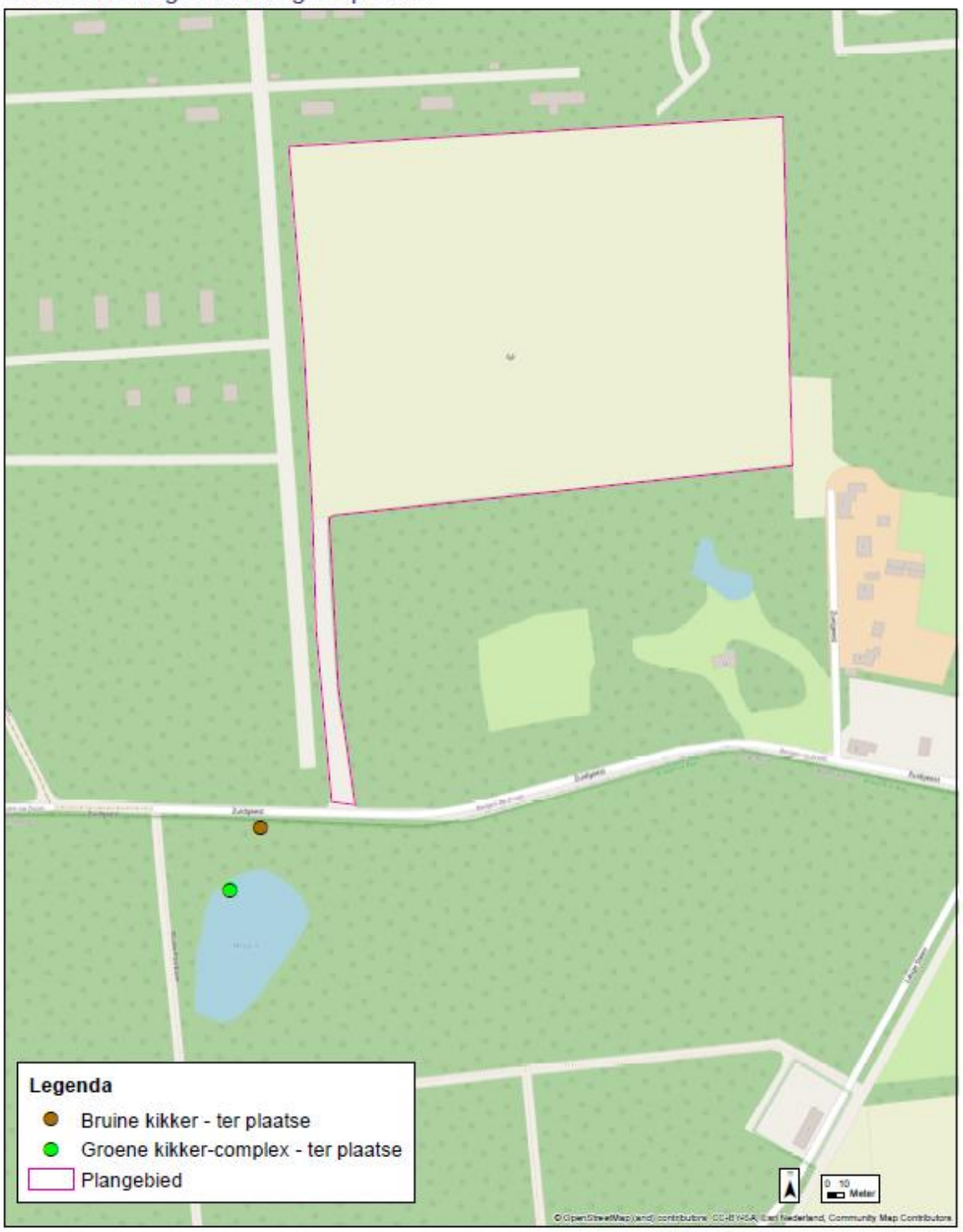
Soorten:
- Bij12 (2017). Kennisdocument Levendbarende hagedis *Zootoca vivipara*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Rugstreeppad *Bufo calamita*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Kaarten veldmateriaal en soorten

Amfibieën

Zonneveld Zuidgeest te Bergen op Zoom

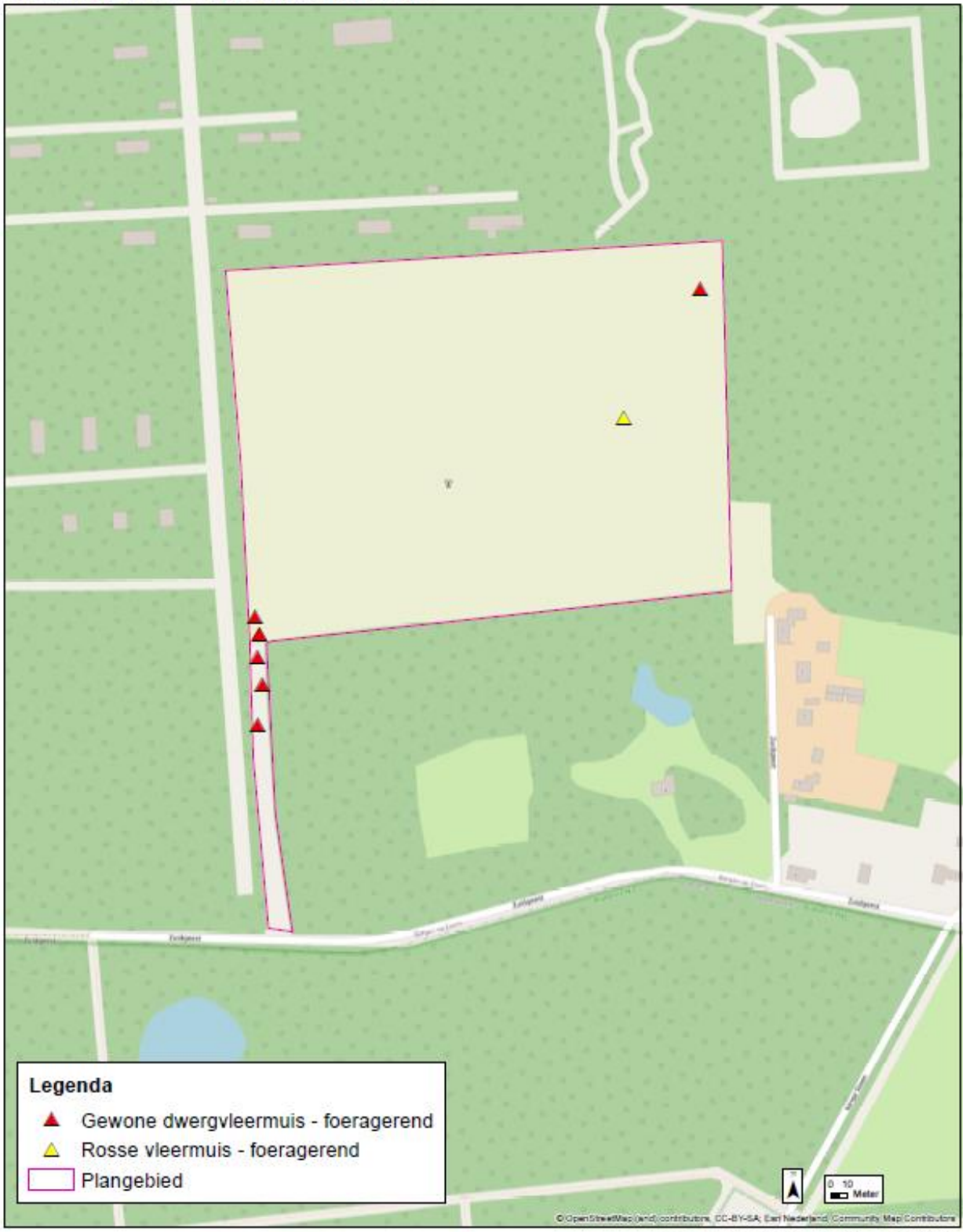

Auteur: J. Loeffen Projectnummer: 202089 Datum: 1-7-2021

Eelerwoude

Vleermuizen

Zonneveld Zuidgeest te Bergen op Zoom

Auteur: J. Loeffen Projectnummer: 202089 Datum: 1-7-2021

Eelerwoude

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl